

Euroopan
komissio

© Shutterstock, 2022

Koulutus ja elinikäinen
oppiminen

Ammatillinen koulutus

Tämän päivän ja tulevaisuuden taitoja

Työllisyys,
sosiaaliasiat
ja osallisuus

Tässä asiakirjassa esitetyjä mielipiteitä ei voida pitää Euroopan komission virallisena kantana.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022

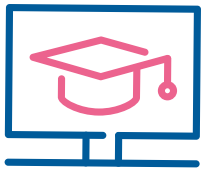
© Euroopan unioni, 2022

Euroopan komission asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat periaatteet perustuvat 12. joulukuuta 2011 annettuun komission päätökseen 2011/833/EU (EUVL L 330, 14.12.2011, s. 39). Jollei toisin mainita, tämän asiakirjan uudelleenkäyttö on sallittua Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) -lisenssin mukaisesti (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tämä tarkoittaa sitä, että uudelleenkäyttö on sallittua, kunhan lähde mainitaan asianmukaisesti ja mahdollisesti tehdyt muutokset ilmoitetaan.

Sellaisten aineiston osien käyttö tai jäljentäminen, jotka eivät ole Euroopan unionin omaisuutta, saattaa edellyttää lupaa suoraan asianomaisilta oikeudenhaltijoilta.

PDF	ISBN 978-92-76-43590-7	doi:10.2767/743799	KE-06-21-179-FI-N
HTML	ISBN 978-92-76-43566-2	doi:10.2767/65636	KE-06-21-179-FI-Q

Koulutus ja elinikäinen
oppiminen

Ammatillinen koulutus

Tämän päivän ja tulevaisuuden taitoja

Sisällys

Esipuhe	6
Johdatus ammatilliseen koulutukseen	8
Ammatillisen koulutuksen hyödyt.....	10
Kaavio 1: Ammatillisesta koulutuksesta ja yleissivistävästä koulutuksesta äskettäin valmistuneiden (20–34-vuotiaiden) työllisyysaste, 2020.....	10
Kehittyvä ammatillinen koulutus	11
Kaavio 2: Ammatillisissa koulutusohjelmissa opiskelevien osuus toisen asteen koulutuksen oppijoista, 2017–2019.....	11
EU:n ammatillista koulutusta koskeva visio.....	12
EU:n ammattikoulutuspolitiikan taustaa	13
Uusi, kokonaisvaltainen lähestymistapa ammatilliseen koulutukseen	15
Uudistuksen edistäminen ympäri Eurooppaa	16
Kansallisen tason uudistuksia koskevat periaatteet	17
Konkreettisia sitoumuksia kansallisella tasolla.....	19
Jäsenvaltioita tukevat toimenpiteet ja aloitteet	20
Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt.....	21
Vihreän siirtymän edellyttämät taidot ja digitaaliset taidot	21
Vahvempaa tukea oppisopimuskoulutukselle	22
Euroopan ammattitaitoviikko.....	22
Keskeiset eurooppalaiset ammattiprofilit.....	22
Ammatillisen koulutuksen järjestelmätason laadunvarmistuksen vertaisarviointit.....	22
Mikrotutkinnot.....	22
Rahoitus.....	23
Liite.....	24

1

Esipuhe

Eurooppa on siirtymävaiheessa. Siirtyminen vihreämpään talouteen ja digitaalitalouteen on ensisijaisen tärkeää kestäväen tulevaisuuden kannalta. Siirtymä tuo mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita. Aiomme nousta koronaviruspandemiasta entistä vahvempina ja edistää Euroopan elpymistä tarjoamalla siirtymäkauden aikana uusia mahdollisuuksia ja luomalla uusia työpaikkoja.

Nicolas Schmit, työllisyysasioista ja sosiaalisista oikeuksista vastaava Euroopan komission jäsen

© Euroopan unioni

Teollisuudenalat ja ammatit muuttuvat, ja niiden myötä myös työnantajien tarpeet ja työntekijöihin kohdistetut odotukset. Korkealaatuinen ammatillinen koulutus on ensisijaisen tärkeää, koska sen avulla taataan, että ihmisillä on oikeanlaiset taidot sosioekonomisten haasteiden selättämiseksi sekä omien tavoitteidensa saavuttamiseksi niin yksityis- kuin työelämässä. Tämä koskee niin tämän päivän nuoria, joille ammatillinen koulutus mahdollistaa sujuvan siirtymisen koulusta työmarkkinoille, kuin aikuisia, jotka haluavat päivittää taitojaan ja oppia uusia taitoja sopeutuakseen työelämän muutoksiin.

Euroopan unioni (EU) on jo pitkään panostanut ammatillisen koulutuksen parantamiseen. Neuvoston vuonna 2020 julkaistussa suosituksessa kestäväää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta esitellään EU:n kokonaisvaltainen visio ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta. Tavoitteenamme on, että ammatillinen koulutus olisi korkealaatuinen ja houkutteleva vaihtoehto kaikille oppijoille.

Komissio näyttää tietä tarjoamalla toimintapoliittisia aloitteita, tukivälineitä ja rahoitusmekanismeja EU:n tasolla, kun taas jäsenvaltioiden tehtävänä on toteuttaa tarvittavat uudistukset. Jäsenvaltiot ovat jo sitoutuneet konkreettisiin toimiin Osnabrückin julistuksella. Nyt on aika ryhtyä uudistuksiin ja auttaa saavuttamaan yhteinen visiomme ammatillisesta koulutuksesta Euroopassa.

On ollut suuri ilo laatia esipuhe tähän esitteeseen, jossa esitellään visiomme ammatillisesta koulutuksesta sekä jäsenvaltioiden saatavilla oleva tuki prosessin eteenpäin viemiseksi. Kannustan jäsenvaltioita hyödyntämään näitä työkaluja ammatillisen koulutuksen vahvistamiseksi ja uudistamiseksi. Siitä hyötyvät kaikki ammatillisen koulutuksen sidosryhmät ja ennen kaikkea oppijat ympäri Eurooppaa.

Nicolas Schmit, työllisyysasioista ja sosiaalisista oikeuksista vastaava Euroopan komission jäsen

2

Johdatus ammatilliseen koulutukseen

Kaikilla Euroopassa pitäisi olla mahdollisuus koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen asuivatpa he kaupungissa tai maaseudulla.

[Euroopan unionin perusoikeuskirjassa](#) oikeus koulutukseen sekä oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta tunnustetaan perusoikeudeksi.

[Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ensimmäinen periaate](#) on oikeus laadukkaaseen ja osallistavaan opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. Työllisyyden aktiivista tukemista koskevassa neljännessä periaatteessa painotetaan kaikkien oikeutta uudelleen koulutukseen omien työllisyyšnäkymiensä parantamiseksi.

Näiden oikeuksien tarkoituksena on varmistaa, että kaikki voivat osallistua täysimääräisesti yhteiskuntaan, siirtyä sujuvasti työmarkkinoille ja tavoitella omia tavoitteitaan niin urallaan kuin yksityiselämässään. Lisäksi työnantajat tarvitsevat työntekijöitä, joilla on oikeat taidot tänä päivänä ja tulevaisuudessa, jotta ne voivat tukea Eurooppaa siirtymässä kohti vihreämpää taloutta ja digitaalitaloutta sekä auttaa Eurooppaa elpymään koronaviruspandemian vaikutuksista.

Taidot ovat EU:n visiota eteenpäin vievien pyrkimysten keskiössä. Niihin keskitytään [Euroopan osaamisohjelman](#), [eurooppalaisen koulutusalueen](#) ja [digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman](#) kaltaisissa aloitteissa, joiden avulla EU pyrkii kehittämään parempaa osaamista sekä rakentamaan kestäviä, ennakoivia ja digiaikaan sopivia koulutusjärjestelmiä.

Ammatillinen koulutus on tämän prosessin avain, kuten painotetaan [kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta annetussa neuvoston suosituksessa](#), joka hyväksyttiin marraskuussa 2020. EU:n jäsenvaltiot ja monet muutkin maat ovat myös sitoutuneet [Osnabrückin julistuksessa](#) määriteltyihin konkreettisiin toimiin ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi Euroopassa vuoteen 2025 mennessä.

Mitä ammatillinen koulutus on?

Neuvoston suosituksessa "ammatillinen koulutus" määritellään koulutukseksi, jonka tavoitteena on antaa nuorille ja aikuisille tietyissä ammateissa tai laajemmin työmarkkinoilla tarvittavat tiedot, osaaminen ja pätevyys. Koulutusta voidaan tarjota virallisissa tai epävirallisissa puitteissa [eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten](#) kaikilla tasoilla. Ammatillinen koulutus on työmarkkinoita lähinnä oleva koulutustaso. Räättälöity koulutus on erittäin tärkeää ja tehokasta, sillä sen kautta työntekijöille voidaan opettaa tietyillä aloilla ja tietyissä ammateissa tarvittavia taitoja sekä tarjota siirrettäviä taitoja. Se auttaa myös vastaamaan tehokkaasti talouden tarpeisiin.

Esitteessä esitellään EU:n kokonaisvaltainen visio ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta sekä EU:n ja jäsenvaltioiden toimet vision saavuttamiseksi. Siinä tarkastellaan ammatillisen koulutuksen uudistuksen merkitystä kansallisella tasolla sekä uudistusten tärkeimpiä periaatteita. Siinä esitellään myös tärkeimmät aloitteet, joilla visiota viedään eteenpäin EU:n tasolla.

Tässä julkaisussa on **ammatillisen koulutuksen sidosryhmille**, joita ovat muun muassa kansalliset ja alueelliset viranomaiset,

koulutusalan toimijat, rehtorit ja opettajat, kouluttajat ja koulutuskeskukset, työvoimapalvelut ja henkilöstöjohtajat, tärkeää tietoa tärkeimmistä uudistuksista ja aloitteista EU:n tasolla sekä saatavilla olevasta rahoituksesta.

Myös **oppijat** saavat esitteestä lisätietoa ammatillisesta koulutuksesta ja sen hyödyistä. Näin he ymmärtävät myös paremmin, miten EU ja jäsenvaltiot tukevat oppijoita henkilökohtaisessa ja ammatillisessa kehittämisessä koko työuran ajan.

Ammatillisen koulutuksen hyödyt

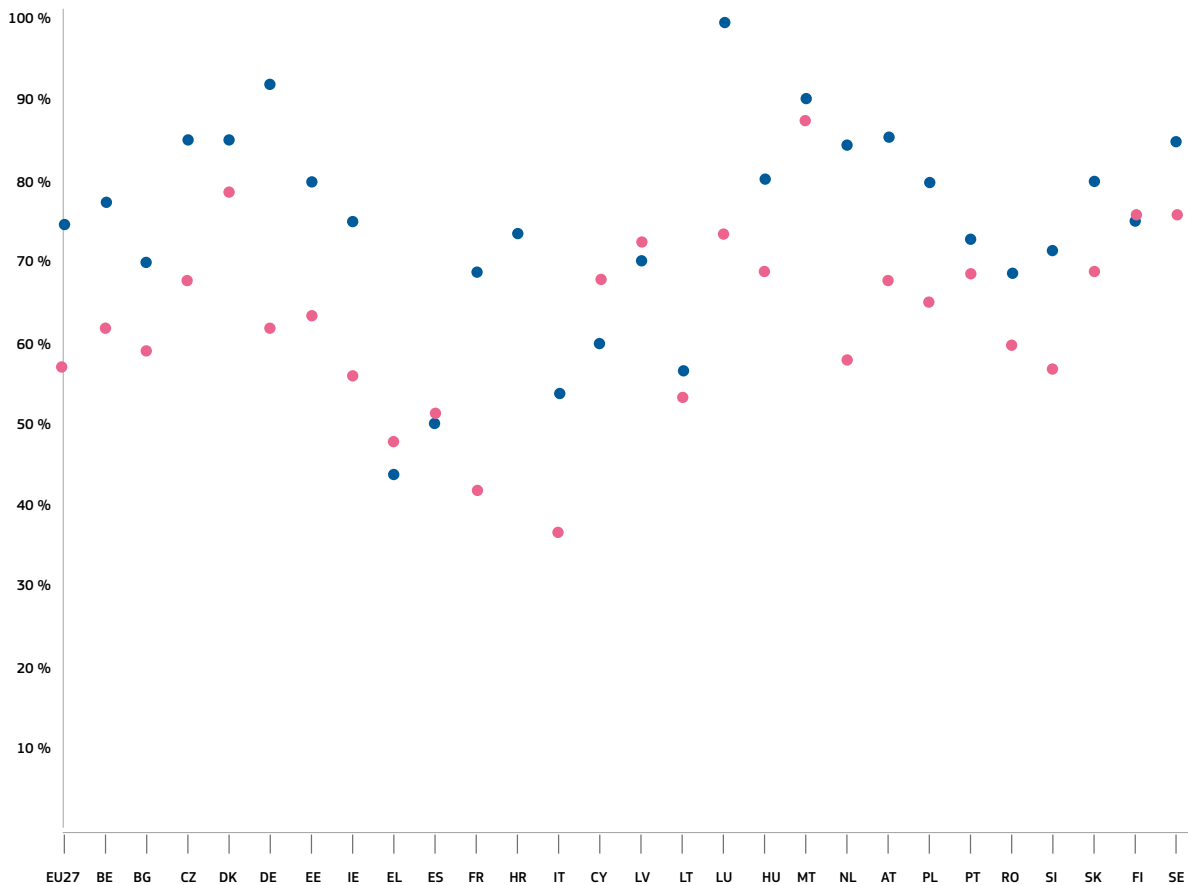
Ammatillinen koulutus tarjoaa niin uraansa aloitteleville nuorille oppijoille kuin osaamistaan päivittäville ja uudelleen koulututtaville aikuisille taitoja, jotka tukevat heidän henkilökohtaista ja ammatillista kehittymistä.

- Ammatillinen koulutus valmistaa nuoria siirtymään työelämään.
- Se auttaa työssäkäyviä kehittämään jatkuvasti taitojaan
- ja sopeutumaan työelämän haastaviin vaatimuksiin sekä neuvottelemaan työpaikkaa vaihdettaessa.
- Se auttaa työttömiä hankkimaan taitoja, joita he tarvitsevat palatakseen työmarkkinoille.
- Yleisemmin se antaa oppijoille taitoja, osaamista ja ominaisuuksia, jotka auttavat heitä kehittymään niin ammatillisesti kuin henkilökohtaisesti.

Eri puolilla EU:ta on nähtävissä, että ammatilliset koulutusohjelmat (toisella asteella ja toisen asteen jälkeisellä tasolla) ovat parantaneet niistä äskettäin valmistuneiden työllistävyyttä merkittävästi verrattuna yleissivistävästä koulutuksesta äskettäin valmistuneisiin, kuten on nähtävissä kaavion 1 ja liitteen tiedoista. Eurostatin mukaan 20–34-vuotiaiden ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden työllisyysaste oli 76,1 prosenttia vuonna 2020, kun taas samanikäisten yleissivistävästä koulutuksesta valmistuneiden työllisyysaste oli vain 58,3 prosenttia. Sama suuntaus näkyy selkeästi myös yksittäisissä maissa, sillä 20 jäsenvaltiossa ammatillisesta koulutuksesta äskettäin valmistuneiden työllisyysaste on korkeampi ja vain viidessä maassa yleissivistävästä koulutuksesta äskettäin valmistuneiden työllisyysaste on korkeampi. Nämä tilastot osoittavat, että ammatillisilla koulutusohjelmilla voidaan tarjota oppijoille tehokkaasti taitoja, jotka parantavat heidän työllistävyyttään ja valmistavat heitä työmarkkinoille.

Kaavio 1: Ammatillisesta koulutuksesta ja yleissivistävästä koulutuksesta äskettäin valmistuneiden (20–34-vuotiaiden) työllisyysaste, 2020

Lähde: Eurostat (EU-LFS, 2020)

● Ammatillisesta koulutuksesta äskettäin valmistuneet¹

● Yleissivistävästä koulutuksesta äskettäin valmistuneet²

¹ Luxemburgin (LU) vuoden 2020 tiedot eivät olleet saatavilla julkaisuhetkellä, joten kaaviossa esitetään vuoden 2019 luku.

² Kroatian (HR) tiedot eivät olleet saatavilla julkaisuhetkellä.

Kehittyvä ammatillinen koulutus

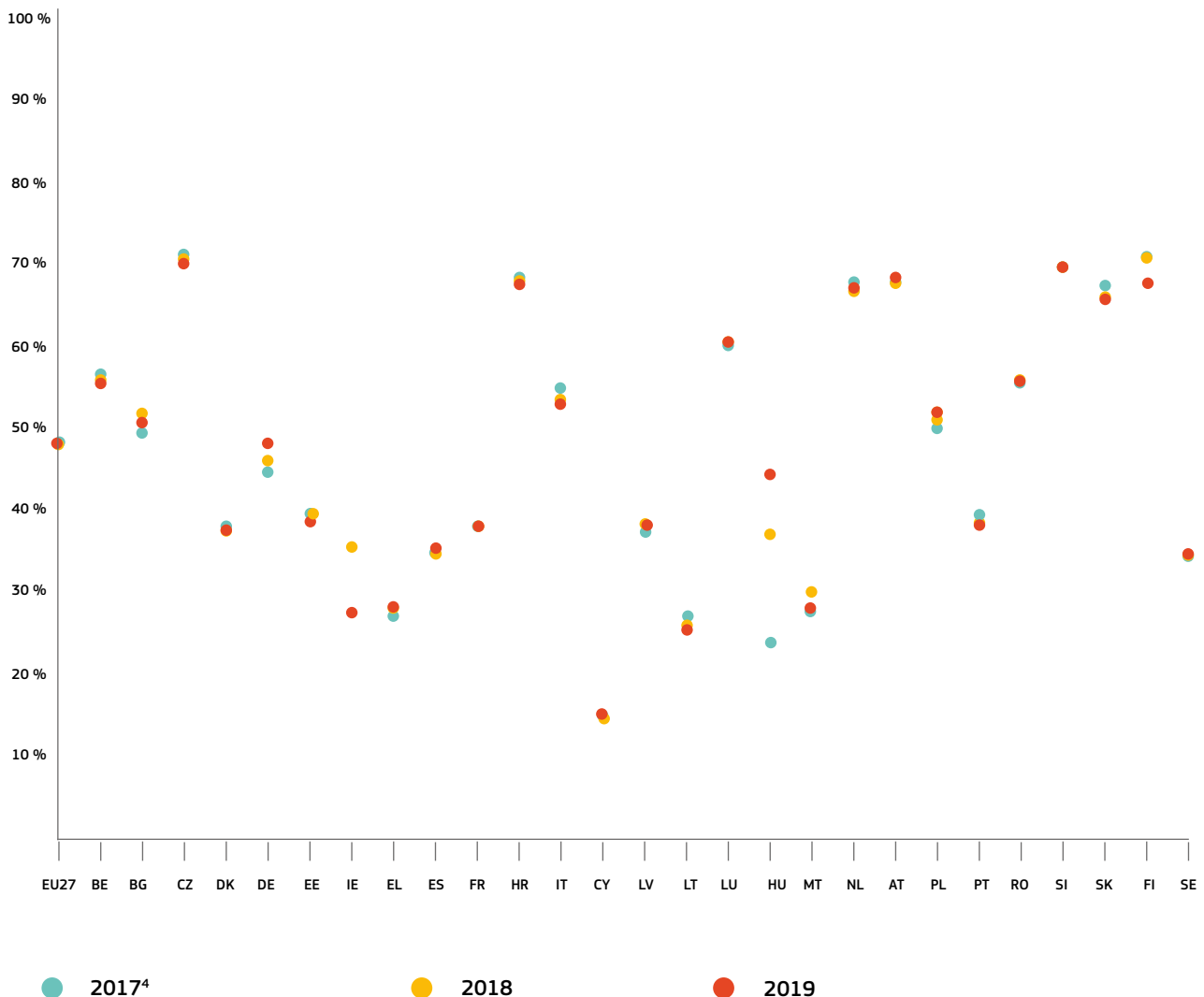
Ammatillisten koulutusohjelmien on perinteisesti ajateltu valmistavan oppijoita keskitason osaamistason ammatteihin. Vaikka tällaiset ammatit ovat laskussa, niiden osuus kaikista työmarkkinoilla saatavilla olevista työpaikoista on edelleen suurin. Korkean osaamistason työntekijöiden tarve on kuitenkin auttanut nostamaan myös ammatillisen koulutuksen tutkintoja korkeammalle tasolle. Kun tämä sekä räätälöidyn ammatillisen koulutuksen hyödyt otetaan huomioon, ammatillista koulutusta ei pitäisi enää pitää vain keskitason osaamistason ammatteihin valmistavana koulutuspolkuna. Ammatillisella koulutuksella voidaan vastata eri osaamistason ammatteihin pyrkivien ja kaikenikäisten oppijoiden tarpeisiin.

Ammatillisen koulutuksen merkitys toisen asteen koulutuksessa on lupaava Euroopassa. Noin puolet (48,4 %) kaikista toisen asteen koulutuksen oppijoista opiskelee ammatillisessa koulutusohjelmassa. Osuus vaihtelee suuresti eri jäsenvaltioiden välillä Slovenian 70,8 prosentista ja Tšekin 70,5 prosentista Liettuan vain 26,1 prosenttiin ja Kyproksen 16,9 prosenttiin. Vuosina 2017–2019 osuus kasvoi noin puolessa EU:n jäsenvaltioista ja laski noin puolessa. Suuntauksissa oli pieniä eroja eri jäsenvaltioiden välillä.³ Kaikkien jäsenvaltioiden osuudet näkyvät kaaviossa 2 ja liitteessä olevasta taulukosta.

³ Uusimmat tiedot ovat vuodelta 2019, eikä niissä siten näy koronaviruspandemian mahdollinen vaikutus.

Kaavio 2: Ammatillisissa koulutusohjelmissa opiskelevien osuus toisen asteen koulutuksen oppijoista, 2017–2019

Lähde: Eurostat (UOE, 2019)

⁴ Irlannin (IE) vuoden 2017 tiedot eivät ole saatavilla

3

EU:n ammatillista koulutusta koskeva visio

On olennaisen tärkeää toteuttaa tehokasta ammattikoulutuspolitiikkaa, jotta voidaan edistää ammattitaitoisen, koulutetun ja mukautumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä. EU on luonut pohjan ammatillisen koulutuksen tukemiseksi Euroopassa käynnistämällä erilaisia aloitteita sekä määrittelemällä tulevaisuuden ammatillisen koulutuksen tärkeimmät periaatteet ja tavoitteet.

EU:n ammattikoulutuspolitiikan taustaa

EU-politiikoilla on jo pitkään tuettu ja vahvistettu ammatillista koulutusta ympäri Eurooppaa. Jo vuonna 1963 määriteltiin yhteisen ammattikoulutuspolitiikan toteuttamisen yleiset periaatteet sekä perustettiin ammatillisen koulutuksen neuvonantava komitea. 2000-luvun vaihteen jälkeen EU-politiikassa on keskitytty voimakkaasti ammatilliseen koulutukseen, erityisesti sen jälkeen, kun vuonna 2002 käynnistettiin EU:n strategia tehostetusta yhteistyöstä ammatillisen koulutuksen alalla (ns. "Kööpenhaminan prosessi"). Sen tärkeimpien työkalujen, kuten [Europassin](#) ja [eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten](#) tavoitteena on selkeyttää tutkintojen ja pätevyysien tunnustamista. Lippulaivarahoitusohjelmat, kuten [Euroopan sosiaalirahasto plus \(ESF+\)](#) ja [Erasmus+](#), tarjoavat rahoitusta koulutuksen ja elinikäisen oppimisen tukemiseen.

Rahoituskriisin jälkeen EU-politiikoilla on pyritty tukemaan voimakkaammin korkealaatuista ammatillista koulutusta älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun edistämiseksi ja nuorisotyöttömyyden torjumiseksi. Toimissa on keskitytty erityisesti työssäoppimiseen, laadunvarmistukseen, ammatilliseen koulutukseen pääsyn lisäämiseen, avaintaitojen vahvistamiseen sekä ammattiopettajien ammatilliseen kehittämiseen. Tässä yhteydessä yksi tärkeimmistä aloitteista on [nuorisotakuu](#), jonka kautta on vuodesta 2013 autettu nuoria siirtymään työmarkkinoille ammatillisen koulutuksen avulla. Uudempia aloitteita ovat [alakohtaista osaamisyhteistyötä koskeva suunnitelma](#), jossa on keskitytty eri aloilla esiintyviin osaamisvajaisiin esimerkiksi kehittämällä ammattikoulutusohjelmia ja -pätevyyksiä, sekä [eurooppalainen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitus \(ESCO\)](#), jonka avulla on kehitetty taitojen ja pätevyysien monikielistä luokitusta.

Ammatillista koulutusta koskevan yhteistyön kannalta tärkeimmät EU:n hallintoelimet

Jäsenvaltiot, työmarkkinaosapuolet ja komissio keskustelevat ammatillista koulutusta koskevista aloitteista **ammatillisen koulutuksen neuvonantavan komitean** sekä **ammatillisen koulutuksen pääjohtajien** kokouksissa.

Ammatillisen koulutuksen neuvonantava komitea on vuodesta 1963 tukenut EU:ta ammattikoulutuspolitiikan täytäntönnäpönnässä. Käytännössä ammatillisen koulutuksen neuvonantava komitea käsittelee ammatillista koulutusta ja aikuiskoulutusta laajemmin, mikä johtuu siitä, että ammattikoulutuspolitiikat ovat usein osa laajempaa koulutusjärjestelmää.

Ammatillisen koulutuksen pääjohtajien kokouksissa ammatillisesta koulutuksesta vastaavien ministeriöiden korkean tason edustajat 35 maasta keskustelevat Euroopan työmarkkinaosapuolten kanssa. Pääjohtajien kokouksissa keskustellaan säännöllisesti strategisista ammattikoulutuspolitiikoista ja maakohtaisista uudistuksista sekä pyritään ennakoivasti näyttämään suuntaa eurooppalaiselle yhteistyölle ammatillisen koulutuksen alalla.

Vuodesta 2002 pääjohtajien kokoukset ovat auttaneet parantamaan yhteistyötä ammatillisen koulutuksen alalla eri jäsenvaltioiden, ehdokasmaiden, Euroopan vapaakauppajärjestön / Euroopan talousalueen maiden sekä eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten välillä **Kööpenhaminan prosessin** puitteissa. Kyseessä on vapaaehtoinen prosessi, jossa maat sitoutuvat parantamaan ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta, laatua ja houkuttelevuutta Euroopassa.

Ammatillista koulutusta koskevaa yhteistyötä tukevat EU:n virastot

Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus [Cedefop](#) on tukenut ammatillista koulutusta koskevaa yhteistyötä ja ammattikoulutuspolitiikan kehittämistä perustamisvuodestaan 1975 saakka. Cedefop tekee Euroopan komission, EU:n jäsenvaltioiden sekä työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyötä ammatillista koulutusta, taitoja ja pätevyyskoskevien politiikkojen kehittämiseksi, edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

Se tarjoaa tietoa, tutkimuksia, analyysejä ja näyttöä ammatillisen koulutuksen ja työmarkkinoiden rajamaastosta. Sen työhön kuuluvat seuraavat alat: ammattikoulutusjärjestelmät, oppisopimuskoulutus, aikuiskoulutus ja aikuisten mahdollisuudet taitojen parantamiseen, ammattikoulutuksen ohjaaminen, opintojen tunnustaminen ja rahoitus, tutkinnot ja tutkintopuitteet, opettajat ja kouluttajat, osaamista koskevan tiedon hyödyntäminen ja tulevaisuuden työ, vihreään siirtymään liittyvät taidot ja digitalisaatio. Poliittisten päättäjien, työmarkkinaosapuolten, tutkijoiden, asiantuntijoiden ja muiden ammatillisen koulutuksen ja työmarkkinoiden toimijoiden foorumina Cedefop edistää tietämyksen jakamista ja politiikkaoppimista. Sillä on tärkeä rooli neuvoston ammatillista koulutusta koskevassa suosituksessa sekä Osnabrückin julistuksessa määriteltujen painopisteiden ja toimien toteutumisen seurannassa.

[Euroopan koulutussäätiö \(ETF\)](#) auttaa naapurimaita uudistamaan omia koulutus- ja työmarkkinajärjestelmiään. Yli 25 vuoden kokemuksellaan se tekee tiivistä yhteistyötä hallitusten, yritysten ja työmarkkinaosapuolten kanssa EU:n tasolla, jotta ihmisten osaamista ja taitoja voitaisiin hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Säätiö tukee inhimillistä kehitystä 29:ssä EU:n naapurimaassa. Se pyrkii edistämään sosiaalista liikkuvuutta ja osallisuutta, uudistamaan koulutusjärjestelmiä sekä sopeuttamaan niitä työmarkkinoiden tarpeisiin.

Vuoden 2020 Euroopan osaamisohjelmassa asetettiin määrälliset tavoitteet (nykyisten) taitojen kehittämiseksi ja uusien taitojen oppimiselle tulevalla viisivuotiskaudella. Ohjelman 12 toimessa keskitytään vahvistamaan jäsenvaltioiden, yritysten ja työmarkkinaosapuolten välistä yhteistyötä ihmisten kannustamiseksi elinikäiseen oppimiseen. Lisäksi EU-investointien kannustamana pyritään houkuttelemaan lisää julkisia ja yksityisiä koulutusinvestointeja. Ohjelmalla pyritään luomaan synergioita eurooppalaisen koulutusalueen ja digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman kanssa. Tämä auttaa parantamaan digitaalitaitoja sekä luomaan kokonaisvaltaisen eurooppalaisen oppimisympäristön, josta hyötyvät kaikki oppijat, opettajat ja oppilaitokset.

[Osaamissopimus](#) on Euroopan osaamisohjelman ensimmäinen lippulaivatoimi, jonka avulla julkisia ja yksityisiä organisaatioita kannustetaan yhdistämään voimansa ja ryhtymään konkreettisiin toimiin eurooppalaisten taitojen kehittämisen ja oppimisen edistämiseksi. Euroopan osaamisohjelmassa on myös yksilöllisiä oppimistilejä koskeva aloite, jonka tavoitteena on helpottaa työikäisten aikuisten koulutusmahdollisuuksia ja kannustaa näitä hallinnoimaan onnistuneesti työmarkkinoiden muutoksia.

Ammatillinen koulutus laajemmassa EU:n toimintapoliittisessa viitekehyksessä

Koulutus ja osaaminen ovat EU-politiikan keskiössä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa, EU:n uudessa teollisuusstrategiassa, kiertotalouden toimintasuunnitelmassa ja luonnon monimuotoisuutta koskevassa EU:n strategiassa painotetaan osaamisen ja koulutuksen tärkeää roolia kestäväen kasvun ja vihreään talouteen siirtymisen tukemisessa. Pk-yritysstrategiassa kestävä ja digitaalista Eurooppaa varten määritellään taitojen merkitys yrityksille, kun taas sukupuolten tasa-arvostrategiassa 2020–2025 painotetaan osaamisen merkitystä sukupuolistereotyyppien torjunnassa ja sukupuolten tasapainon saavuttamisessa monissa ammateissa. EU:n koronaviruspandemiasta elpymistä edistävästä NextGenerationEU-välineestä puolestaan kohdennetaan rahoitusta ammatilliseen koulutukseen, sillä välineen tavoitteena on tehdä Euroopasta ja sen taloudesta entistä vihreämpää, digitaalisempaa ja vahvempaa.

Uusi, kokonaisvaltainen lähestymistapa ammatilliseen koulutukseen

Kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta annetussa neuvoston suosituksessa määritellään tärkeimmät periaatteet sen varmistamiseksi, että ammatillinen koulutus tarjoaa nuorille ja aikuisille laadukkaita mahdollisuuksia oppimiseen. Suosituksessa painotetaan voimakkaasti suurempaa joustavuutta, enemmän mahdollisuuksia työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen sekä parempaa laadunvarmistusta.

Neuvoston suositus pohjaa [amatillisen koulutuksen neuvoston suositusta vuonna 2018 julkaisemaan lausuntoon](#) ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta vuoden 2020 jälkeen, ja siinä määritellään ammatillisen koulutuksen visio:

- antaa nuorille ja aikuisille muuttuvilla työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa tarvittavat tiedot, osaaminen ja pätevyys, huolehtia elpymisestä ja oikeudenmukaisesta siirtymisestä vihreään ja digitaaliseen talouteen väestörakenteen muuttuessa ja kaikissa taloussuhdanteissa
- edistää osallistavuutta ja yhtäläisiä mahdollisuuksia, parantaa selviytymiskykyä, edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja vaurautta kaikkien osalta
- tehdä eurooppalaisia ammatillisen koulutuksen järjestelmiä kansainvälisesti tunnetuiksi, jotta ne tunnustetaan maailmanlaajuisesti esikuvaksi ammatillisessa koulutuksessa oleville oppijoille.

Suosituksessa määritellään myös seuraavat EU:n tason tavoitteet, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2025 mennessä:

- ammatillisesta koulutuksesta valmistuneista olisi oltava työllistyneenä vähintään **82 prosenttia**
- ammatillisesta koulutuksesta äskettäin valmistuneista **60 prosenttia** hyötyy työssäoppimisesta ammatillisen koulutuksensa aikana
- ammatillisen koulutuksen opiskelijoista **kahdeksan prosenttia** hyötyy oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta ulkomailta.

Ensimmäinen ja kolmas tavoite perustuvat eurooppalaisen koulutusyhteistyön (ET 2020) olemassa oleviin ammattikoulutuksesta valmistuneiden työllistettävyyttä ja liikkuvuutta koskeviin viitearvoihin, kun taas toinen perustuu maaliskuussa 2018 annettuun [neuvoston suositukseen laadukkaasta ja tehokkaasta oppisopimuskoulutuksesta eurooppalaisista puitteista](#).

Uudistuksen edistäminen ympäri Eurooppaa

Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet toteuttamaan yhdessä työmarkkinaosapuolten ja muiden olennaisten sidosryhmien kanssa toimia, joilla tuetaan ammatillisen koulutuksen uudistamista kansallisella tasolla. Nämä kansallisen tason uudistukset ovat ensisijaisen tärkeitä ammatillista koulutusta koskevan vision toteuttamiseksi.

Kansallisen tason uudistuksia koskevat periaatteet

Uudistusten pitää perustua seuraaviin ammatillista koulutusta koskeviin periaatteisiin:

- **Ammatillinen koulutus sopeutuu ketterästi työmarkkinoiden muutoksiin:** Jäsenvaltioiden on luotava asianmukaiset puitteet ja toteutettava toimia, joilla varmistetaan, että ammatillinen koulutus tarjoaa tasapainoisen yhdistelmän erilaisia taitoja ja vastaa nopeasti muuttuvien työmarkkinoiden vaatimuksiin (esim. osaamistarpeiden ennakointimekanismeilla). Työssäoppiminen ja oppisopimuskoulutus ovat erityisen tehokkaita tapoja taata, että ammatillinen koulutus vastaa työmarkkinoiden tarpeita.
- **Joustavuus ja etenemismahdollisuudet ovat ammatillisen koulutuksen ytimessä:** Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ammattikoulutusohjelmat ovat räätälöityjä ja oppijakeskeisiä. Tämä vahvistaa sitoutumista ja tekee ammattikoulutuspoluista houkuttelevampia, mikä puolestaan parantaa työllistettävyyttä. Ammatilliset tutkinnot on pilkottava pienempiin kokonaisuuksiin ja oppimistulosten on oltava olennaisia, jolloin koulutuksen sisältöä voidaan päivittää ja räätälöidä joustavasti oppijoiden tarpeiden mukaisesti.
- **Ammatillinen koulutus edistää innovointia ja kasvua:** Ammatillisen koulutuksen on oltava osa taloudellisia, teollisia ja innovointistrategioita, mukaan lukien elpymiseen sekä vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen liittyvät strategiat. Ammatillisilla oppilaitoksilla on oltava huipputason infrastruktuuri- ja digitalisaatiostrategiat, ja ammatillisen koulutuksen tarjontaa erityisesti aikuisille on mukautettava ja/ tai laajennettava huomattavasti edistämällä yrittäjätaitojen, digitaalisten taitojen ja vihreän siirtymän edellyttämien taitojen hankintaa. Tämä auttaa valmistamaan Eurooppaa digitaaliseen muutokseen ja vihreään siirtymään sekä ammatteihin, joilla on suuri kysyntä.
- **Ammatillinen koulutus on houkutteleva valinta, ja se perustuu nykyaikaiseen ja digitalisoituu koulutuksen ja osaamisen tarjontaan:** Jäsenvaltioiden on tehtävä ammatillisesta koulutuksesta houkuttelevampaa innovoinnin ja modernisoinnin avulla. Tämä tarkoittaa uusia oppimisympäristöjä, -välineitä ja opetusmenetelmiä, joissa keskitytään erityisesti digitalisaatioon. Ammatillisen perus- ja jatkokoulutuksen sekä yleissivistävän koulutuksen ja korkeasteen koulutuksen välillä on joustavia ja helppopääsyisiä polkuja.
- **Ammatillinen koulutus edistää yhtäläisiä mahdollisuuksia:** Ammatillisen koulutuksen ohjelmat ovat osallistavia ja helposti saavutettavia heikossa asemassa oleville ryhmille, kuten vammaisille henkilöille, heikosti koulutetuille ja alhaisen osaamistason omaaville henkilöille, vähemmistöille, maahanmuuttajataustaisille henkilöille sekä henkilöille, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia maantieteellisen sijaintinsa ja/tai sosioekonomisesti epäsuotuisan tilanteensa vuoksi. Kohdennetuilla toimenpiteillä ja joustavilla koulutusmuodoilla olisi ehkäistävä koulupudokkuutta ja tuettava siirtymistä koulusta työelämään.
- **Ammatillisen koulutuksen tukena on laadunvarmistuksen kulttuuri:** [Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalainen viitekehys \(EQAVET\)](#) perustuu ammatillisen koulutuksen laadunvarmistusta koskevaan ohjeellisten kuvaajien ja yhteisten viiteindikaattorien kokonaisuuteen, jota sovelletaan sekä järjestelmän että koulutuksen tarjoajien tasolla kansallisen toimintaympäristön mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen kansalliset yhteyspisteet kokoavat yhteen kansalliset ja alueelliset sidosryhmät ja auttavat EQAVET-viitekehysten kehittämisessä ja täytäntöönpanossa.

Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalainen viitekehys (EQAVET) ja ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalainen siirtojärjestelmä (ECVET)

Ammatillisesta koulutuksesta marraskuussa 2020 annettu neuvoston suositus korvaa ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalaisesta viitekehystä ja ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalaisesta siirtojärjestelmästä vuonna 2009 annetut suositukset.

Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalaisessa viitekehyksessä määritellään viitekehys, jolla tuetaan jäsenvaltioita niiden ammatillisen koulutuksen järjestelmien laadun parantamisessa ja edistetään avoimuuden lisäämistä ammatillista koulutusta koskevissa laadunvarmistusjärjestelyissä. EQAVET-viitekehysten kymmenen täytäntöönpanovuoden aikana sillä on edistetty kansallisten laadunvarmistusjärjestelmien uudistuksia, mutta laadunvarmistusjärjestelyjen avoimuuden parantamiseen sillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta. Lisäksi sitä sovellettiin enimmäkseen koulupohjaiseen ammatilliseen peruskoulutukseen.

EQAVET-viitekehystä vahvistetaan ammatillista koulutusta koskevalla suosituksella päivitetystä EQAVET-viitekehyksessä, jossa painotetaan oppimistulosten laatua, sertifiointia ja arviointia, sidosryhmien kuulemista, opettajien ja kouluttajien roolia, työssäoppimista, digitaalista oppimista ja joustavuutta. EU:n tasolla tehtävät ammattikoulutusjärjestelmien laadunvarmistuksen vertaisarviointit otetaan käyttöön, jotta voidaan parantaa vastavuoroista oppimista, tehostaa laadunvarmistusjärjestelyjen avoimuutta ja vahvistaa EU:n jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta.

ECVET-siirtojärjestelmä perustettiin parantamaan oppimistulosten tunnustamista, keräämistä ja siirtämistä. Tavoitteena oli myös tukea liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista sekä EU:n ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmän perustamista. ECVET-järjestelmällä on edistetty laadukkaamman liikkuvuuden kehittämistä oppimistulosyksiköiden ja niihin liittyvien oppimistulosten käytön ja dokumentoinnin avulla. ECVET-pisteiden käsitettä ei kuitenkaan yleensä ole sovellettu, eikä ECVET-järjestelmä ole johtanut eurooppalaisen opintosuoritusjärjestelmän kehittämiseen ammatillisessa koulutuksessa.

Neuvoston suosituksessa ECVET-järjestelmä korvataan säilyttämällä suosituksessa ECVET-järjestelmän keskeiset joustavuuteen liittyvät periaatteet. Muita välineitä, joilla tuetaan ammatillisessa koulutuksessa olevien oppijoiden liikkuvuutta (opintosopimus ja yhteisymmärryspöytäkirja), kehitetään edelleen muiden EU:n välineiden puitteissa (esim. Erasmus+-ohjelma). Toisen asteen jälkeisiin ja korkea-asteen ammatillisiin tutkintoihin sovelletaan edelleen [eurooppalaista opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmää \(ECTS\)](#).

Jäsenvaltioiden toimia tuetaan EU:n ammatillista koulutusta koskevan yhteistyön ja yllä olevien periaatteiden pohjalta. Toimilla on varmistettava, että ammatillinen koulutus on ketterä, joustava ja houkutteleva vaihtoehto, joka perustuu yhtäläisiin mahdollisuuksiin ja laadunvarmistuskulttuuriin. Toimilla pitää erityisesti

- **tukea kestäviä kumppanuuksia, joiden kautta ammatillista koulutusta hallinnoidaan** kansallisen toimintaympäristön mukaisesti, ja hyödynnetään tarvittaessa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia. Toimiin on otettava mukaan työmarkkinaosapuolet ja kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, kuten
 - ammatilliset oppilaitokset
 - kaikenkokoiset toimialat ja yritykset

- julkiset ja yksityiset työvoimapalvelut
- ammatillisessa koulutuksessa toimivat opettajat ja kouluttajat ja heidän edustajansa
- yhteyselimet (kuten teollisuus-, kauppa- ja käsityöläiskamarit)
- ammatilliset ja alakohtaiset organisaatiot
- nuorisotakuun, Euroopan sosiaalirahaston ja muiden EU:n aloitteiden kansalliset koordinaattorit
- tietotekniikka-ala
- ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt
- klusterit, opiskelija- ja vanhempainjärjestöt sekä paikallis-, alue- ja keskushallinnon viranomaiset.

Ammatillisen koulutuksen sidosryhmien välinen kansallisen tason yhteistyö on ensisijaisen tärkeää, jotta uudistukset ovat hyvin suunniteltuja ja toteutettuja ja jotta ne ymmärretään hyvin toimijoiden ja muiden sidosryhmien tasolla.

- käyttää mahdollisimman hyvin eurooppalaisia avoimuusvälineitä. Toimissa olisi käytettävä eri välineitä, kuten eurooppalaista tutkintojen viitekehystä, Europassia, eurooppalaista taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitusta (ESCO) sekä eurooppalaista opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmää (ECTS), joilla helpotetaan taitojen, tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen tulosten tunnustamista. Esimerkiksi Europass-välineen avulla oppijat voivat tallentaa kokemuksensa, osaamisensa ja tutkintonsa verkkoprofiiliin, joka tarjoaa uraneuvontaa, ilmoittaa liikkuvuusjaksoista, saada sähköisesti allekirjoitettuja todistuksia sekä saada ehdotuksia ja tietoja muun muassa oppimis- ja työmahdollisuuksista.
- hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti Euroopan unionin rahastoja ja välineitä, joilla tuetaan ammatillisen koulutuksen uudistuksia ja/tai siihen tehtäviä investointeja. Toimien olisi edistettävä sekä julkisen että yksityisen sektorin lisäinvestointeja ammatilliseen koulutukseen. Katso kohdasta ”Rahoitus” esimerkkejä EU-rahastoista ja rahoitusvälineistä.
- määritellä voimassa olevien kansallisten järjestelyjen ja rahoituspuitteiden pohjalta toimenpiteet, jotka toteutetaan toukokuuhun 2022 mennessä (ns. ”kansalliset toimenpidesuunnitelmat”). Toimilla on panostettava erityisesti digitalisaation ja ympäristökestävyyden valtavirtaistamiseen koko ammatillisen koulutuksen alalla.

Esimerkiksi aikuiskoulutuksen eurooppalaisen foorumin [eurooppalaisten ammatillisen koulutuksen toimijoiden yhteisön](#) tavoitteena on vahvistaa ammatillisen koulutuksen yhteisöjä koko EU:ssa. Yhteisö keskittyy verkko-/etäoppimiseen, vihreän siirtymän edellyttämiin taitoihin, sosiaaliseen osallisuuteen ja oppijoiden liikkuvuuteen, joten se auttaa toimijoita, kuten opettajia, kouluttajia ja yritysten valmentajia tutustumaan EU-tason politiikkoihin ja tekemään yhteistyötä mielenkiintoisten työkalujen ja resurssien jakamiseksi ammatilliseen koulutukseen.

Konkreettisia sitoumuksia kansallisella tasolla

[Osnabrückin julistuksessa](#) sitoudutaan viemään eteenpäin ammatillista koulutusta koskevan suosituksen mukaisia toimia vuoteen 2025 mennessä. Julistukseen ovat sitoutuneet 27 EU:n jäsenvaltion ammatillisesta koulutuksesta vastaavat ministerit, Euroopan vapaakauppajärjestön / Euroopan talousalueen maat ja ehdokasmaat, Euroopan työmarkkinaosapuolet ja Euroopan komissio. Myös EU:n ammatillisen koulutuksen tarjoajien järjestöt ja oppijoiden edustajat tukevat julistusta.

Julistus täydentää neuvoston suositusta, sillä siinä määritellään kaudella 2021–2025 kansallisella ja EU:n tasolla toteutettavat konkreettiset toimet, joissa keskitytään neljään osa-alueeseen:

- **Selviytymiskykyä ja huippuosaamista laadukkaan, osallistavan ja joustavan ammatillisen koulutuksen avulla:** Joustavan ja selviytymiskykyisen ammatillisen koulutuksen pitäisi pystyä sopeutumaan häiriöihin ja kääntämään ongelmat mahdollisuuksiksi. Näin sen avulla voidaan parantaa talouden ja yhteiskunnan innovointia, tuottavuutta ja selviytymiskykyä niin paikallisella, alueellisella, kansallisella kuin Euroopan tasolla. Vaikka ammatillinen koulutus mahdollistaakin kansalaisten sopeutumisen muutokseen, sen pitäisi antaa heille myös mahdollisuus vaikuttaa siihen. Ammatillisen koulutuksen innovaatiot liittyvät tiiviisti uusiin taitoihin, koulutusohjelmiin, opetusmenetelmiin ja ennakoiviin työkaluihin.
- **Uuden elinikäisen oppimisen kulttuurin kehittäminen:** Uuden elinikäisen oppimisen kulttuurin myötä ihmiset hyötyvät urahjauksesta koko elämänsä ajan. Lisäksi he voivat osallistua laadukkaisiin ja osallistaviin ammatillisen koulutuksen ohjelmiin sekä saada avaintaitoja, joiden avulla he pystyvät hallitsemaan aktiivisesti koulutus- ja työllistymisvaiheitaan sidosryhmien tuella.
- **Kestävä kehitys:** Yritykset, yksityisen sektorin organisaatiot ja yhteiskunnalliset aloitteet ovat merkittäviä kestävää kehitystä edistäviä tekijöitä. Ammatillisen peruskoulutuksen ja jatkokoulutuksen pitäisi pyrkiä yhdistämään kestävää kehitystä edistävä osaaminen sääntöihinsä ja käytäntöihinsä. Teknologinen kehitys vauhdittaa useiden toimialojen kasvua, koulutus mukaan lukien. Avoimen lähdekoodin ja digitaalisten oppimisympäristöjen kehittyminen voi tuoda kestävää kehitystä edistävän koulutuksen paremmin saataville.
- **Eurooppalainen koulutusalue ja kansainvälinen ammatillinen koulutus:** Markkinoiden globalisaatio ja väestörakenteen muuttuminen edellyttävät jäsenvaltioiden ammatillisen koulutuksen järjestelmien ja oppilaitosten mukauttamista ja uudistamista kansallisella, alueellisella ja toimialatasolla. Tämä tarjoaa kuitenkin myös erinomaisia mahdollisuuksia vahvistaa Euroopan asemaa koulutuksen keskuksena.

Julistuksessa jäsenvaltiot ympäri Eurooppaa sitoutuvat selkeästi parantamaan ammatillisia koulutusjärjestelmiään tulevina vuosina ammatillisesta koulutusta koskevan neuvoston suosituksen mukaisesti.

5

**Jäsenvaltioita tukevat
toimenpiteet ja aloitteet**

EU on tehnyt jatkuvasti töitä jäsenvaltioiden tukemiseksi ammattikoulutuksen uudistuksissa. EU:n tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja helpottaa koordinoitua työllisyyden ja ammatillisen koulutuksen alalla. Samalla kunnioitetaan kuitenkin täysimääräisesti jäsenvaltioiden toimivaltaa kyseisen koulutuksen sisältöjen ja järjestämisen suhteen.

Ammatillisen koulutuksen sidosryhmiä tuetaan lukuisten EU-aloitteiden tarjoamalla hyödyllisillä työkaluilla, jotka voivat auttaa jäsenvaltioita parantamaan ammatillisten koulutusjärjestelmiensä laatua ja avoimuutta. Näin EU:n visio ammatillisesta koulutuksesta voi toteutua kaikkialla Euroopassa.

Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt

[Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt](#) ovat ylikansallisia yhteistyöverkostoja, joiden tavoitteena on edistää innovointia ja huippuosaamista ammatillisessa koulutuksessa. Verkostot ovat "osaamisen ekosysteemejä", joissa on mukana lukuisia paikallisia ja alueellisia kumppaneita, kuten (toisen asteen jälkeisen ja korkea-asteen) ammatillisen koulutuksen tarjoajia, työnantajia, tutkimuskeskuksia sekä työmarkkinaosapuolia. Verkostot edistävät innovatiivista, osallistavaa ja kestävää taloutta.

Ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjä koskeva aloite mukailee Euroopan osaamisohjelmaa ja Eurooppalaista koulutusaluetta, ja sen tavoitteena on perustaa Erasmus+-rahoituksen turvin 100 huippuyksikköä vuosina 2021–2027. Aloitteesta tuetaan jäsenvaltioita, työmarkkinaosapuolia ja ammatillisen koulutuksen tarjoajia ammatillista koulutusta koskevan neuvoston suosituksen ja Osnabrückin julistuksen tavoitteiden toteuttamisessa.

Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt ovat herättäneet kiinnostusta monissa potentiaalisissa kumppaneissa ympäri maailmaa. Vuoden 2021 Erasmus+-hakuilmoitukseen osallistui yli 1 700 organisaatiota 55 maasta. Tämä osoittaa, että eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen kansainvälistymisessä on investointipotentiaalia, jonka avulla on mahdollista luoda pitkän aikavälin kumppanuuksia myös Euroopan ulkopuolisten organisaatioiden kanssa. Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt voivat toimia peruspilarina, jonka avulla voidaan saavuttaa EU:n tavoite olla huippuosaamisen esimerkkialue maailmalla.

Vihreän siirtymän edellyttämät taidot ja digitaaliset taidot

Niin vihreän siirtymän edellyttämien taitojen kuin digitaalisten taitojen edistäminen EU:ssa on tärkeää Euroopan talouden oikeudenmukaisuuden ja kestävyuden parantamiseksi. Vihreään talouteen ja digitaalitalouteen siirtyminen on komission poliittisen agendan keskiössä, mistä ovat osoituksena vuoden 2020 Euroopan osaamisohjelma, digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelma.

Ammatillisten oppilaitosten ja koulutusohjelmien avulla voidaan helpottaa taitojen päivittämistä ja uusien taitojen oppimista, mikä on ensisijaisen tärkeää siirtymien oikeudenmukaisuuden ja kestävyuden varmistamiseksi.

Erasmus+-ohjelmia ja [elpymis- ja palautumistukivälinettä](#) (osa NextGenerationEU-välinettä) voidaan hyödyntää niin, että ammatillinen koulutus valmistaa ihmisiä siirtymien myötä muuttuvien työmarkkinoiden tarjoamiin uusiin mahdollisuuksiin.

Myös intensiivisiä digitaalisten taitojen kurseja tullaan edistämään. DigComp-puitekehystä (EU:n eurooppalainen digitaalisten taitojen puitekehys) päivitetään heijastelemaan uusia ja nousevia teknologian kehityssuuntauksia, kuten tekoälyä ja kaikkien elämänalojen "datafikaatiota", ja vihreän siirtymän edellyttämiä taitoja. Lisäksi on laadittu vastaava [kestävän kehityksen taitojen puitekehys](#), jonka avulla voidaan luoda yhteisymmärrystä siitä, mitkä ovat tärkeimmät vihreän siirtymän edellyttämät taidot.

[SELFIE](#) (Innovatiivisten koulutusteknologioiden käytön edistämisen itsearviointiväline) on koulujen digitalisaatiota tukeva maksuton työkalu, joka on räätälöity koulujen ja myös ammatillisten oppilaitosten tarpeisiin. Työkalu auttaa ymmärtämään digitaalista teknologiaa ja sisällyttämään sen osaksi opetus- ja oppimiskäytäntöjä. SELFIE kerää opiskelijoilta, opettajilta ja koulujen johtajilta kyselyjen kautta nimitöntä palautetta siitä, miten teknologiaa käytetään koulussa. Vastausten pohjalta laaditaan raportti koulun vahvuuksista ja heikkouksista teknologian käytössä.

EU julkaisi lokakuussa 2021 SELFIEstä työssäoppimiseen keskittyvän [laajennuksen](#). Oppijoiden, opettajien ja koulujen

johtajien lisäksi mukana ovat myös yritykset, sillä palautetta kysytään myös yritysten sisäisiltä kouluttajilta. Näin ammatilliset oppilaitokset ja kouluttavat yritykset voivat yhdessä keskustella siitä, miten niiden tarjoamaa koulutusta voidaan digitalisoida parhaalla mahdollisella tavalla. Laajennus on tällä hetkellä saatavilla kaikilla 24:llä EU:n virallisella kielellä osana SELFIE-työkalua.

Vahvempaa tukea oppisopimuskoulutukselle

Nuorisotakuun, [eurooppalaisen oppisopimusyhteeliittymän](#) ja [oppisopimuskoulutuksen tukipalvelujen](#) kaltaiset aloitteet tuovat hallitukset ja sidosryhmät yhteen vahvistamaan oppisopimuskoulutukselle annettavaa tukea, lisäämään tietoisuutta ja parantamaan sitoutumista ammatillisen koulutuksen parantamiseen.

Uudistettu eurooppalainen oppisopimusyhteeliittymä edistää kansallisia yhteeliittymiä, tukee pk-yrityksiä ja vahvistaa työmarkkinaosapuolten osallistamista myös toimialakohtaisesti. Yhteeliittymä kannustaa myös paikallisia ja alueellisia viranomaisia toimimaan ja tukee oppisopimuskoulutettavien edustusta jäsenvaltioissa. Se edistää vihreää, digitaalista ja osallistavaa oppisopimuskoulutusta, josta hyötyvät niin työnantajat kuin nuoretkin ja joka kouluttaa osaavaa työvoimaa monille eri toimialoille. Yhteeliittymän tukipalvelujen tavoitteena on parantaa oppisopimuskoulutuksen laatua Euroopassa tarjoamalla verkkoressursseja ja verkostoitumismahdollisuuksia, jotta ihmiset voivat solmia suhteita, oppia ja toimia.

Sekä eurooppalainen oppisopimusyhteeliittymä että oppisopimuskoulutuksen tukipalvelut ovat EU:n tukemia ja edistämiä aloitteita.

Euroopan ammattitaitoviikko

[Euroopan ammattitaitoviikko](#) on vuodesta 2016 lähtien tuonut paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset organisaatiot yhteen juhlistamaan ammatillisen koulutuksen saavutuksia koko Euroopassa. Jokavuotisen tapahtuman tarkoituksena on lisätä tietoisuutta ammatillisen koulutuksen potentiaalista luoda työpaikkoja ja tukea urakehitystä. Tapahtuma tarjoaa myös mahdollisuuden tiedon ja hyvien käytäntöjen vaihtoon.

Euroopan ammattitaitoviikko on täynnä tapahtumia ja aktiviteetteja, joita kumppanit eri puolilla Eurooppaa

järjestävät. Joka vuosi viikolla on tema, jonka avulla halutaan antaa tunnustusta ammatikoulutuksen ja taitojen merkitykselle. Lukuisat asiantuntijat luennoivat ja kertovat näkemyksiään viikon aikana pidettävissä konferensseissa ja verkkotapaamisissa. Viikon aikana jaetaan myös ammatillisen koulutuksen huipputaamisten palkintoja, joilla annetaan tunnustusta osaaville henkilöille ja organisaatioille.

Keskeiset eurooppalaiset ammattiprofiilit

Keskeiset eurooppalaiset ammattiprofiilit ovat innovatiivinen osa ammatillisen koulutuksen huipputaamista ja kansainvälistymistä. Profilien avulla voidaan määritellä yhteiset oppimistulokset, joita voidaan käyttää yhteisten ammatikoulutusohjelmien, tutkintojen ja mikrotutkintojen kehittämisessä. Profiilit helpottavat oppijoiden ja yntekijöiden liikkumista ja edistävät ammattitutkintojen ja oppimistulosten automaattista tunnustamista ulkomailla. Profiilit lisätään Europassi-alustalle, ja niitä täydennetään mahdollisuuksien mukaan ammatillisella digitaalisella sisällöllä.

Ammatillisen koulutuksen järjestelmätason laadunvarmistuksen vertaisarviointit

Vertaisarviointi on eräänlainen vapaaehtoinen vastavuoroinen oppimistoimi, jonka tavoitteena on tukea laadunvarmistusjärjestelyjen parantamista ja avoimuutta. Ammatillista koulutusta koskevassa suosituksessa mainitaan ammatillisen koulutuksen järjestelmätason laadunvarmistuksen vertaisarviointi konkreettisenä toimena, jolla voidaan auttaa vahvistamaan EU:n jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta ja avoimuutta ja parantamaan keskinäistä oppimista koko EU:ssa. Laadunvarmistuksen vertaisarvioinneilla EU pyrkii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa parantamaan kansallisten ammatillisten koulutusuudistusten avoimuutta. Toimi perustuu EQAVET-viitekehukseen, jonka myötä monissa maissa on tehty uudistuksia laadunvarmistusjärjestelmiin.

Mikrotutkinnot

Mikrotutkinto on todistus oppimistuloksista, jotka oppija on hankkinut lyhyen kurssin tai moduulin perusteella. Ammatillisesta koulutuksesta annetussa neuvoston suosituksessa komissiota kehoitetaan "selvittämään mikrotutkintojen toimintaperiaatetta ja käyttömahdollisuuksia". Mikrotutkinnot ovat kohdennettu ja joustava koulutusmuoto, joka mahdollistaa yhteiskunnan ja työmarkkinoiden uudet ja nousevat tarpeet täyttävien taitojen hankkimisen korvaamatta kuitenkaan perinteisiä tutkintoja. Mikrotutkintoja voivat kehittää ja tarjota monenlaiset toimijat monissa muodoissa, ja koulutus voi olla virallista, epävirallista tai arkioppimista.

Joulukuussa 2021 komissio julkaisi ehdotuksen neuvoston suositukseksi mikrotutkinnoista elinikäisen oppimisen ja työllistettävyyden parantamiseksi. Ehdotuksessa määritellään ja kuvaillaan mikrotutkinnot sekä joukko niiden suunnittelua ja toteuttamista ohjaavia periaatteita. Periaatteita voivat

noudattaa kaikki mikrotutkintojen tarjoajat ympäri EU:ta, kuten muun muassa ammatillisen jatkokoulutuksen tarjoajat. Ne auttavat vahvistamaan mikrotutkintojen luottamusta, parantamaan niiden laatua ja edistämään niiden käyttöönottoa.

Rahoitus

EU-rahoituksella on merkittävä rooli edellä mainittujen toimien toteuttamisessa ja sen varmistamisessa, että ammatillista koulutusta kehitetään ja vahvistetaan riittävästi jäsenvaltioissa.

EU-rahastot ja ohjelmat, kuten NextGenerationEU ja sen pilarit, elpymis- ja palautumistukiväline ja REACT-EU, ESF+, Erasmus+, Euroopan aluekehitysrahasto, InvestEU, Horisontti Eurooppa, Interreg, Digitaalinen Eurooppa, oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto, tarjoavat tukea ammatillisen koulutuksen tulevaisuutta koskevien kansallisten sitoumusten täyttämiseen.

Erasmus+-ohjelmasta tuetaan rahoituskaudella 2021–2027 myös lähes kahden miljoonan ammatillisen koulutuksen oppijan ja henkilökunnan jäsenen kansainvälistä liikkuvuutta, minkä lisäksi 400 miljoonaa euroa ohjataan sadan ammatillisen koulutuksen huippuyksikön perustamiseen.

Nämä rahoitusmahdollisuudet auttavat tukemaan enemmän oppisopimuskoulutusta, ammatillisten oppilaitosten digitalisaatiota sekä ammattikoulutus uudistuksia, joilla parannetaan uudelleenkoulutusohjelmia erityisesti niille, jotka työskentelevät koronaviruspandemian pahiten riepottelemilla toimialoilla.

Ammatillisen koulutuksen sidosryhmiin kuuluvat voivat saada näistä aloitteista tukea, neuvontaa ja hyödyllisiä työkaluja, jotka auttavat meitä yhdessä saavuttamaan EU:n kokonaisvaltaisen vision ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta. Ammatillinen koulutus on avainasemassa, kun haluamme varmistaa, että eurooppalaisilla on oikeanlaisia taitoja tämän päivän ja tulevaisuuden työpaikkoihin.

Seuraamalla suosituksen viitoittamaa tietä ja tämän esitteen tietojen avulla jäsenvaltiot voivat omalta osaltaan auttaa Eurooppaa siirtymässä kohti vihreämpää taloutta ja digitaalitaloutta. Samalla varmistetaan, että kaikilla eurooppalaisilla on pääsy laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen, jotta he voivat osallistua täysimääräisesti yhteiskuntaan, siirtyä työmarkkinoille ja kehittää omaa uraansa.

Liite

	Ammatillisissa koulutusohjelmissa opiskelevien osuus toisen asteen koulutuksen oppijoista ⁵			Ammatillisesta koulutuksesta äskettäin valmistuneiden (20–34-vuotiaiden) työllisyysaste			Yleissivistävästä koulutuksesta äskettäin valmistuneiden (20–34-vuotiaiden) työllisyysaste		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	2017	2018	2019	2018	2019	2020	2018	2019	2020
EU27	48,1	48,4	48,4	79,0	79,1	76,1	63,7	62,8	58,3
Belgia	57,8	56,8	56,2	76,7	77,1	76,5	43,9	61,6	61,3
Bulgaria	50,7	52,9	52,1	66,4	73,5	69,6	68,6	63,0	59,3
Tšekki	72,4	71,3	70,5	87,7	86,8	84,8	80,6	75,9	68,5
Tanska	38,9	37,7	37,3	85,0	84,7	84,5	77,1	77,1	79,1
Saksa	45,6	46,5	48,1	92,4	93,4	93,4	68,7	66,8	61,4
Viro	40,7	40,1	39,8	76,6	86,2	79,9	68,8	62,6	63,9
Irlanti	–	35,7	27,6	76,9	75,9	73,5	71,5	69,9	56,0
Kreikka	28,8	28,5	29,1	50,5	50,9	43,7	45,2	51,3	48,4
Espanja	35,3	35,8	36,4	70,0	66,0	50,3	64,1	53,6	51,5
Ranska	39,9	39,3	39,3	72,2	68,8	68,5	47,2	50,8	43,0
Kroatia	69,6	69,2	69,0	68,8	73,9	73,7			
Italia	55,3	53,6	53,0	53,9	56,6	53,3	36,2	38,3	37,0
Kypros	16,7	16,7	16,9	67,3	70,2	59,0	69,4	73,8	68,8
Latvia	38,6	38,9	38,9	75,8	65,6	70,2	73,4	74,2	72,9
Liettua	27,4	26,8	26,1	79,2	67,3	56,8	75,6	69,6	53,0
Luxemburg	61,6	61,6	61,9	95,4	100,0		71,9	73,7	73,4
Unkari	23,0	38,0	44,0	87,1	86,3	80,0	75,7	71,7	69,4
Malta	27,1	28,5	27,7	91,0	91,2	89,5	91,2	86,0	88,0
Alankomaat	68,2	67,5	67,5	87,9	90,4	84,7	89,1	78,7	58,6
Itävalta	68,6	68,4	68,8	87,3	88,0	85,4	77,4	64,0	69,6
Puola	51,7	52,1	52,5	78,4	78,9	78,0	72,5	71,0	65,7
Portugali	40,7	39,7	39,0	77,4	76,0	73,0	69,7	70,9	69,1
Romania	56,2	56,2	56,2	69,0	67,7	68,7	62,8	63,6	60,4
Slovenia	70,9	70,9	70,8	84,5	79,1	71,6	66,6	77,3	57,9
Slovakia	68,9	67,8	67,5	84,7	84,6	80,7	84,3	86,8	69,3
Suomi	71,6	71,6	68,7	78,5	80,4	74,6	76,9	82,9	76,4
Ruotsi	34,1	35,4	35,2	88,0	87,4	85,3	79,4	83,0	77,5

⁵ Huomaa, että taulukon sarakkeiden värikoodit vastaavat kaavioissa 1 ja 2 käytettyjä värejä.

■ Euroopan unionin
julkaisu-
toimisto